

mgr Agnieszka Maślak

nauczyciel dyplomowany plastyki

OPINIA DOTYCZĄCA PROGRAMU NAUCZANIA PLASTYKA

W KLASACH 4–7 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

AUTORSTWA MARZENY KWIECIEŃ

Program nauczania plastyki autorstwa pani Marzeny Kwiecień jest propozycją dla nauczycieli szkół podstawowych uczących w klasach 4–7. Jest napisany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z dnia 24 lutego 2017 r., poz. 356). Program zawiera wszystkie elementy formalne wymagane dla tego typu publikacji:

- szczegółowe cele edukacyjne – kształcenia i wychowania
- treści edukacyjne
- procedury osiągnięcia celów
- przewidywane osiągnięcia uczniów
- ocenę osiągnięć ucznia.

Program jest poprawny pod względem dydaktycznym i merytorycznym. Wszystkie jego elementy przedstawiono w sposób przejrzysty i uporządkowany.

Treści nauczania są zgodne z nową podstawą programową i dopasowane do możliwości dzieci w wieku 10–14 lat o zróżnicowanym poziomie intelektualnym i sprawności manualnej. Połączone w bloki problemowe polegają na spiralnej metodzie nauczania.

W klasach 4 i 5 wprowadzone są podstawowe wiadomości o dziedzinach sztuk plastycznych (tj. rysunek, malarstwo, rzeźba, grafika, rzemiosło artystyczne, wzornictwo przemysłowe, architektura, fotografika, film, scenografia). Omówiono także podstawowe środki wyrazu artystycznego (barwa, kreska, faktura, kompozycja, kontrast, światło, przestrzeń, perspektywa).

W klasach 6 i 7 wiedza jest utrwalana przez wprowadzanie tematyki w ujęciu problemowym. Pojawia się pojęcie stylu i tworzywa dzieła sztuki (jego forma i treść). Stopniowe wprowadzanie pojęć przez kolejne ćwiczenia praktyczne jest pomysłem niezwykle trafionym, ponieważ nie tylko utrwała i poszerza poznane dotąd pojęcia, ale pozwala je świadomie stosować w określonym celu. Na przykład termin „grafika” jest dzieciom obcy, ale oswajają się z nim przez wielokrotne powtarzanie ćwiczeń z nim związanych. Sprzyjają temu

ciekawe techniki pracy przedstawione przez autorkę programu – począwszy od pieczętek, poprzez odbitki z matryc, a skończywszy na projektowaniu grafiki użytkowej, z wykorzystaniem programów komputerowych.

Kolejną zaletą programu jest to, że cyklicznie powtarzają się w nim zajęcia nawiązujące do sztuki ludowej. Dzieci jej nie rozumieją i nie szanują, jeśli jej nie znają. Lekcje te nie tylko przybliżają uczniom postaci artystów najbardziej znanych w Polsce, ale skłaniają do odszukania twórców ludowych w najbliższej okolicy i nawiązania z nimi kontaktu. Interesującą propozycją są zajęcia praktyczne inspirowane sztuką (od wycinanki do etno designu).

Dzięki różnym technikom przedstawionym w programie uczniowie mogą wiele doświadczyć, są zmuszeni do myślenia i kreatywnego działania. Bardzo cieszy powrót do technik „czasochłonnych”, które można stosować w klasach starszych. Myślę, że warto nieco zwolnić i poświęcić cierpliwość, pochylając się nad mozaiką czy witrażem. Wiele zaproponowanych przez autorkę technik świetnie się sprawdza, jeżeli chodzi o budzenie zaangażowania uczniów. Kolaż czy asamblaż pobudzają do myślenia twórczego przy doborze materiałów czy niebanalnym ich zestawieniu.

Sz szczególnie wartościowa jest propozycja autorki dotycząca stosowania gliny jako tworzywa rzeźby. Praca z tym materiałem ma działanie wręcz terapeutyczne, pomijając już fakt, że ujawnia talenty rzeźbiarskie uczniów. Poznawanie i stosowanie ornamentów do projektowania motywów dekoracyjnych także stanowi bardzo dobrą propozycję. Wiele dzieci po prostu to lubi, a uczniowie, którzy osiągają gorsze wyniki w nauce, mają dużą szansę na wykonanie bardzo dobrej pracy.

W programie są także przykłady technik wymagających ściśle określonej kolejności działań, a więc zmuszających do dyscypliny i dobrej organizacji pracy. W efekcie uczeń potrafi stworzyć dobry obraz na szkłe, pająka, czy skomplikowaną wycinankę.

Program zawiera sporo ćwiczeń ściśle związanych z historią sztuki. Uczniowie o wiele łatwiej zapamiętują wiadomości poprzez działanie niż przez wykład, choćby najlepiej ilustrowany.

Procedury osiągnięcia celów

Autorka proponuje różne metody i formy pracy. Tradycyjne, takie jak rysowanie, malowanie, modelowanie, konstruowanie, projektowanie, planowanie (np. happeningu) oraz mniej konwencjonalne. Zajęcia poprowadzone metodą dramy gwarantują wartościową i ciekawą lekcję. Dzieci (szczególnie starsze) uwielbiają odgrywanie scenek czy przedstawianie treści obrazu z użyciem wszelkich dostępnych w sali rekwizytów. Metoda ta daje dzieciom wiele satysfakcji i angażuje nawet najbardziej niechętnych i opornych. Praca w grupach sprzyja integracji, uczy współpracy i porozumiewania się. Jest to forma, która często wymaga rezygnacji z tradycyjnego ustawienia ławek, czasem sprawia, że pracę trzeba wykonać na podłodze.

Kolejną formą są wyjścia z uczniami np. w plener, do muzeum, do galerii, na spotkanie z twórcą albo w celu zwiedzania zabytków znajdujących się w najbliższym otoczeniu.

Praca z użyciem komputera z kolei służy zarówno do twórczego wykorzystania programów graficznych na zajęciach, jak i do poszerzania wiedzy o sztuce. Techniki informacyjne pozwalają m.in. na odwiedzanie wirtualnych muzeów. Jest to ważne zwłaszcza dla szkół z małych miejscowości, gdzie brakuje instytucji upowszechniających kulturę, a zorganizowanie wyjazdu wiąże się z dodatkowymi trudnościami (z czego zresztą mimo wszystko nie należy całkowicie rezygnować).

Przewidywane osiągnięcia ucznia są klarownie i wyczerpująco ujęte. Jestem przekonana, że solidnie przeprowadzone lekcje na podstawie tego programu dadzą bardzo satysfakcjonujące efekty. Myślę, że wszyscy uczniowie nabędą określone umiejętności, mimo oporu i niechęci tzw. „niezainteresowanych”, a zdolni dokonają tego z radością. Mam nadzieję, że ci ostatni, zainspirowani szkolnymi zajęciami, będą się rozwijać także przez pracę w domu, co jest bezcenne przy jednej godzinie plastyki w tygodniu.

Ocena osiągnięć ucznia

Kryteria ocen zaproponowane przez autorkę mają charakter otwarty. Są wskazówką do tworzenia własnego systemu oceniania, który uwzględni nie tylko efekt końcowy, ale także proces twórczy uczniów o zróżnicowanych możliwościach. Służy temu szeroki wachlarz form oceniania, takich jak ćwiczenie praktyczne, wypowiedź ustna, wypowiedź pisemna (opis, test luk, test wyboru, quiz, krzyżówka), inscenizacja, prezentacja, udział w konkursach.

Dużą pomoc dla nauczyciela stanowią publikacje ściśle powiązane z programem. Są to podręczniki, zeszyty ćwiczeń i poradniki metodyczne. Mają one te same zalety, jakie ma program: są bardzo klarownie i rzeczowo napisane. Ma to ogromne znaczenie dla osób, które dopiero rozpoczynają pracę w szkole. Nauczyciele z większym doświadczeniem będą mogli zmodyfikować swoje działania, gdyż program daje pewien margines swobody, umożliwiając dostosowanie do warunków szkoły czy własnych upodobań bądź możliwości.

Jako nauczyciel praktykujący w szkole podstawowej od wielu lat, chętnie skorzystam z propozycji pani Marzeny Kwiecień i polecam jej program innym nauczycielom.

Agnieszka Maślak